



# Marijampolė

Liutauras Degėsys

## Šatrijos Ragana

Įbrisk į vandenį lėtą  
ir leiskis leiskis žemyn  
tokiom užvertom akim  
tokia visų apgailėta  
tau saulė mirusi šviečia  
tau groja sena plokštelė  
/o tuščias tolomas kelias/  
jus veda per sodną į priekį  
tik miegas saldus ir linksmas  
sapnuos visada susitinkat  
ir savo sielas paliekat  
jus neša ir nuneša miegas  
jums lengva tuščia ir gera  
/o jums atrodo gyvenat/  
nykesnis kasdien lyg filme  
pasaulis atrodo nelauktas  
pabus jo nepažinsi  
šypsosi tyliai ir tingiai  
ir nesuprasi apgauta  
norėjai dangų pasiekt  
/dabar jau viskas vis tiek/

Spaudai parengė Jurga Palangytė

Miestas Lietuvos pietvakariuose, 55 km į pietvakarius nuo Kauno. Marijampolė (nuo 1955 m. iki Lietuvos Atgimimo vadinosi Kapsuku) išsidėsčiusi abipus Šešupės. Miesto centras – dešiniajame jos krante. Iš Marijampolės geležinkeliai veda į Alytų, Kauną, plentai – į Kauną, Vilkaviškį, Prienus, Kalvariją.

Marijampolė pradėjo kurtis buvusio Pašešupio kaimo teritorijoje. Čia 1667 metais jau buvo 24 sodybos. 1717 m. pastatyta bažnyčia, o netoli kaimo įsikūrė Kvietiško dvaras, prie kurio ėmė augti miestelis. Nuo 1736 m. jis buvo vadinamas Starapole. Greta Marijonų vienuolyno, kuris įkurtas 1750 metais, ėmė augti kitas miestelis, nuo 1758 m. vadinamas Marijampole. 1758 m. jame įsteigta pradžios mokykla. 1782 m. čia jau buvo 97 sodybos ir apie 600 gyventojų. Nuo 1792 metų Marijampolė turėjo laisvo miesto teises. Palaipsniui abiems miesteliams plečiantis jie susijungė ir ėmė vadintis bendru Marijampolės vardu. Po

Lenkijos ir Lietuvos valstybės III padalijimo (1795) Marijampolė atiteko Prūsijai, o nuo 1815 m. priklausė Rusijai. 1795-1950 m. Marijampolė buvo apskrities centras. Juo tapo ir po naujojo Lietuvos administracinio suskirstymo. 1829 m. per Marijampolę buvo nutiestas Peterburgo-Varšuvos plentas. Nuo 1840 m. mieste veikė keturklasė apskrities mokykla, 1867 m. tapusi gimnazija. Nuo

1906 m. mieste veikė katalikiška „Žiburio“ draugija, kuri 1907 m. įsteigė mergaičių progimnaziją (1915-1918 m. veikė Tombove). 1911 m. mieste įsteigta muzikos, literatūros ir dramos draugija „Gabija“.

1909 m. rugsėjo pradžioje Marija Pečkauskaitė jau buvo Marijampolėje – pradėjo dirbti mergaičių „Žiburio“ progimnazijos vedėja. Mokyklos direktorius tada buvo kun. M. Gustaitis. Čia Marija vaikus mokė lietuvių kalbos ir istorijos, prižiūrėjo mokyklos bendrabutį. Marijampolėje rašytoja dirbo apie šešerius metus. Gyvendama čia, ji daug vertė, 1912 m. išleido V. Fersterio „Jaunuomenės auklėjimą“.

Apie prasidėjusį Pirmąjį pasaulinį karą Marija sužinojo atostogaudama Šaukote. Iš pradžių net nežinojo, ką jai toliau daryti. Pagaliau apsisprendė ir prieš naujuosius mokslo metus išvyko į Marijampolę. 1914 m. „Žiburio“ progimnazija persikėlė į Trakus. Kurį laiką Marija dirbo ir ten – iki 1915 m. gegužės mėnesio. Po to gimnazija buvo evakuota į Voronežą. Marijos sveikata šlubavo, sunkiai sirgo Židikuose gyvenanti jos mama, tad į Rusiją Marija nebeišvyko.



Marija Pečkauskaitė (antra iš dešinės) su savo kolegėmis Marijampolėje. Apie 1913 m.



Marijampolė XX a. pradžioje